

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

תוכן

- א. הריני נוזר אם יש בכרי הזה מאה כור והלך ומצאו שנגנב או שאבד ... מתיר ... לא מעייל איניש נפשיה לספיקא.....1
- ב. ראה את הכוי ואמר הריני נוזר שזה חיה ... הריני נוזר שאין זה לא חיה ולא בהמה ... הרי כולן נזירין.....2
- הדרן עלך בית שמאי.....3
- א. שלשה מינין אסורין בנזיר הטומאה והתגלחת והיוצא מן הגפן.....4
- ב. וכל היוצא מן הגפן מצטרפין זה עם זה.....4
- ג. ואין חייב עד שיאכל מן הענבים כזית.....5
- ד. עד שישתה רביעית יין.....6
- ה. אפי' שרה פיתו ביין ויש בה כדי לצרף כזית חייב.....8
- ו. וחייב על היין בפני עצמו ועל הענבים בפני עצמן ועל החרצנים בפני עצמן ועל הוגנים בפני עצמן ... היוצא מן הגפן אין גפן עצמו ... חומץ.....9

דף לד.

א. הריני נוזר אם יש בכרי הזה מאה כור והלך ומצאו שנגנב או שאבד ... מתיר ... לא מעייל איניש נפשיה לספיקא

כבר התבאר במסכת נדרים דף יח: – יט. שבשונה מנדרים¹ ספק נזירות להקל², כלומר אם יש לנו ספק אם רצה להיות נוזר, שיש לפרש את אמירתו

¹ רמב"ם שם פרק ב הלכה ז – ט

² עיין ערך לחם יורה דעה סימן רלט דיני נזירות לו – לז שאפילו ספק נזירות שמשון. זהו דעת כל חכמי הדורות הראשונים. ור"י בן לב חלק ב' סימן פ"ז ורשד"ם יו"ד סימן קל"א פסקו דספק נזירות שמשון להחמיר. ולראשונים שומעים. וכן נראה דעת הרמב"ם [נזירות ב, ז – ז – ד, יא] כסתם מתניתין דטהרות פרק ד' [משנה יב], מדסתם וכתב ספק נזירות להקל. ונראה לי דהרמב"ם סומך על דברי רבא, דאזלא סוגיא דתלמודא כותיה סוף פרק בית שמאי במסכת נוזר [לד, א], ועיין שם בדברי התוספות [ד"ה אלא], וסובר דכי מתרץ רבא אי תניא תניא בנדרים פרק ב' [י"ט ע"ב], הכי קאמר, הדעת נותנת דלא מפלגינן בדין נזירות, דכיון דבסתם נזירות ספקו חמור מודאן, לא מעייל ביה איניש לספיקא כלל, אפילו הנודר כשמשון. ומשום הכי פסקו כסתמא דתלמודא דמסכת נוזר דאפילו ספק נזירות שמשון להקל, והכי פסיק ותני הרמב"ם ספק נזירות כו': ספק פלוגתא דרבנותא לא אזלינן ביה לקולא, ר"י בן לב שם. ולי נראה דבנדרים ליכא למימר הכי, דמכל מקום קדושה בידי אדם הוא מצד הנודר, כתב רדב"ז בסימן תנ"ה [ח"ג סימן תתקכג] דאפילו במידי דרבנן לא אזלינן בפלוגתא דרבנותא לקולא. וצ"ע, [דקיימא לן] [רמב"ם ממרים א, ה] דבשל סופרים הלך אחר המיכל.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נזיר

לשני צדדים נפרש לקולא, שלא היתה כונתו לנזיר³, מכיון שזויר צריך להביא קרבנותיו לבסוף, ויש בהן חטאת שאינו בא בנדבה, ובספק אם לשונו אינו לשון נזירות יביא חולין לעזרה, וממילא אינו יכול להביא קרבנותיו לבסוף, אם כן לא יהיה לו תקנה לעולם, ומשום כך אינו מכנים עצמו לספק⁴.

לפיכך אמר הריני נזיר אם יש בכרי הזה מאה כור, הלך ומצאו שנגנב או שאבד, ספק היה בו, ספק לא היה בו, מותר לשתות יין ולהטמא למתים.

וכן האומר הריני נזיר כשיהיה לפלוני בן ושמע חברו ואמר אני, הרי זה ספק שמא לא נתכוון אלא להיות נזיר כמותו, או לומר שאני אודה אותו כמותך, וספק נזירות להקל.

ב. ראה את הכוי ואמר הריני נזיר שזה חיה ... הריני נזיר

שאיין זה לא חיה ולא בהמה ... הרי כולן נזירין

היו מהלכין⁵ בדרך וראו את הכוי⁶ מרחוק ואמר אחד מהם הריני נזיר שזה חיה, ואמר אחר הריני נזיר שזה בהמה, ואמר אחר הריני נזיר שאיין זה חיה, ואמר אחר הריני נזיר שאיין זה בהמה, ואמר אחר הריני נזיר שאיין זה לא חיה ולא בהמה, ואמר אחד הריני נזיר שזה בהמה וחיה הרי כולם נזירים, מפני שהכוי יש בו דרכים שוה בהן לחיה ויש בו דרכים שוה בהן לבהמה ויש בו דרכים שוה לחיה ולבהמה ויש בו דרכים שאינן שוה לא לבהמה ולא לחיה. וי"א⁷ שאינו נזיר בכל האופנים, שהרי זה ספק נזיר.

³ אולם אם ודאי רצה להיות נזיר רק הספק איך או לכמה זמן אזלינן לחומרא עיין תפארת ישראל [יכין] מסכת נזיר פרק א משנה ה דספק נזירות להקל [כפ"ד דמהרות מ"ב] זה דוקא באמר הריני נזיר בתנאי שיש כאן ק' גופים, וקודם שספרן נאבדו, דאז אי אפשר שנאמר שיהיה נזיר ויביא קרבנותיו לבסוף, דהרי יש בהן חטאת שאינו בא בנדבה, ודלמא פחות מק' גופים היה ויביא חולין לעזרה, ומדלא יכול להביא קרבנותיו לבסוף, אם כן לא יהיה לו תקנה לעולם, משום הכי לא מחית נפשיה לספיקא, מה שאיין כן במשנה שם שאמר הריני נזיר מלא הבית או מלא הקופה בודקין אותו אם אמר אחת גדולה נזירתי נזיר שלשים יום ואם אמר סתם נזירתי רואין את הקופה כאילו היא מלאה חרדל ונזיר כל ימיו, הכא, הרי על כרחך מחית נפשיה לספק, דהרי על כל פנים נזירות קבל על עצמו, ובסוף ל' אי אפשר שיגלה, דשמא במלאה חרדל נזר, והוה ליה נזיר עולם [כמ"ד], והאי תנא ס"ל כרבי שם, דכל שלא אמר "נזירות", בלשון רבים הוה ליה כל ימיו נזירות א', ואסור לגלח סוף ל'.

⁴ ועוד שכיון שצריך תגלחת הרי יכנים עצמו לספר הקפת הראש, כמש"כ ברתי ופילתי קונטרס בית הספק סעף יא, ולבאורה יל"ע בזמן הזה דבלא"ה לית ליה תקנתא אי"כ נימא ספק נזירות לחומרא, וצ"ע.

⁵ רמב"ם הלכות נזירות פרק ב הלכה י

⁶ שם בעל חי טהור, כספק חיה ספק בהמה. י"א כוי זה איל הבר; ויש אומרים: זה הבא מן התיש ומן הצביה; רבי יוסי אומר: כוי בריה בפני עצמה היא, ולא הכריעו בה חכמים אם מין חיה אם מין בהמה.

⁷ דעת המפרש והרא"ש שהרי נזירות טעות אינה נזירות כב"ה, וספק נזירות אינה נזירות והרי כוי הנו ספק.

הלכות הדרף היומי

מסכת נזיר

וכן הדין אם ראו אנדרוגינוס⁸ ונחלקו בו אם הוא איש או אשה, ונדרו על דרך שנדרו אלו בכוי הרי כולם נזירים, שהאנדרוגינוס יש בו דרכים שוה בהן לאיש, ודרכים שוה בהן לאשה, ודרכים שאינו שוה בהן לא לאיש ולא לאשה, ודרכים שהן שוין לאיש ולאשה. וי"א⁹ שאינו נזיר בכל האופנים שהרי זה ספק נזיר.

הדרן עלך בית שמאי

⁸ אדם או בהמה המכילים בתוכם איברי רביה של זכר ונקבה. במהותו של אנדרוגינוס ישנן דעות רבות: יש אומרים שהוא ספק זכר ספק נקבה; ויש אומרים שהוא בריה בפני עצמה, כלומר שהוא מין מיוחד לא איש ולא אשה, או שהוא ספק תמידי שלא יתברר לעולם; ויש אומרים שמקצתו זכר ומקצתו נקבה; ויש אומרים שזכר וודאי הוא.

⁹ דעת המפרש והרא"ש שהרי נזירות טעות אינה נזירות כב"ה, וספק נזירות אינה נזירות והרי אנדרוגינוס הנו ספק.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נזיר

א. שלשה מינין אסורין בניזיר הטומאה והתגלחת והיוצא מן

הגפן

הנזירות¹⁰ היא בכלל נדרים¹¹ איסור, שנאמר (במדבר ו פסוק ב) **פִּי יִפְלֵא לְנֹדֶר נָזִיר לְהִזְיֵר¹² וְגו'.** ואם אמר הריני נזיר, נעשה נזיר, ושלשה דברים אסורים עליו¹³, הטומאה, והתגלחת, והיוצא מן הגפן, בין פרי בין פסולת פרי, אבל השכר של תמרים או של גרוגרות וכיוצא בהן מותר לנזיר, ושכר זה שנאסר עליו בתורה הוא השכר של תערובת היין.

ב. וכל היוצא מן הגפן מצטרפין זה עם זה

כל איסורי גפן¹⁴ מצטרפין זה עם זה, כיצד הרי שצירף ענבים לחים עם יבשים או עם בוסר וחרצן וזג ואכל מן התערובת כזית לוקה, וכן אם אכלם זה אחר זה עד שאכל מן הכל כזית לוקה, וכן אם שתה רביעית תערובת יין וחומץ לוקה.

¹⁰ דינים אלו מבוארים במנחת חינוך שסח מאות א – אות טז מהרמב"ם ושאר פוסקים עיי"ש ולא הארכנו פה כיון שאינו מעיקר הלאו

¹¹ עיין במהרי"ט ח"א סי' נ"ג ונ"ד שמפלפל שם בעושים פלפולו הו"ך מאי זה נזיר, אי הוי כנדר דהוי מיתסר חפצא, הכי נמי הדברים הללו שנאסר בהם הו"ך להו מיתסר חפצא אנברא, או הוי כמו שבועה דמיתסר גברא אחפצא, כמבואר בנדרים ב ע"ב. ועיי"ש שהעלה דהוי מיתסר גברא כמו שבועה, ומ"מ הוא חלוק משבועה, דשבועה אף דאסר נפשיה מ"מ אין גופו נתפס בשבועה, ובניזיר גופו נתפס ונתקדש בקדושת נזיר דומיא דכהן, וממילא נאסר בדברים הללו, עיי"ש הנפקא מינה מזה. ודעת מהר"י בסאן שם (סי' נ"ד) דהוי לגמרי כמו נדר דהוי מיתסר חפצא אנברא. וענינים אלו עמוקים מאד (מנחת חינוך שסח אות א)

¹² ומהני שאלה בניזירות כמו בנדרים כמ"ש בשו"ע יו"ד סי' רכ"ט סעי' ט כ"כ הרמב"ם רפ"ב מהל' נזיר מי שנדר בניזיר ונחם על נדרו ה"ז נשאל לחכם ומתירין לו נזירתו כדרך שמתירים שאר נדרים עכ"ל ובכ"מ שם לא כתב מאין הוציא כן והוא ש"ס פ"ב דנדרים דף י"ז י"ח כ' ופ' בתרא דנדרים דף צ' ופ"ה דנזיר דף ל' ל"א ובדוכתי טובי ואולי לרוב פשיטתו לא הוצרך הכ"מ לכתבו מיהו המקבל עליו נזירות שמשון לא מהני שאלה כמ"ש הרמב"ם פ"ג מהל' נזיר הי"ד והוא ש"ס פ"ב דנזיר דף י"ד ומכות דף כ"ב ופשוט הוא וגם האב ובעל מפירים נזירות בתו ואשתו נמי כנדרים וכ"כ הרמב"ם סוף הל' נדרים ופ"ט מהל' נזיר והוא מן הש"ס כמבואר בכ"מ שם מיהו בניזירות שמשון כתוב בתשובת מבי"ט ח"ב סימן מ"ה דף כ"ב ע"ד תשובת ר"י בי רב שאין הבעל יכול להפיר (שו"ך יו"ד סי' רל"ט ס"ק כח) ודע שמה שכתוב בנוסח התרת נדרים שאנו נוהגין בגלילות אלו לאמרם בער"ה וכל מיני נזירות שקבלתי עלי ואפילו נזירות שמשון כו' נוסחא מוטעת היא שהרי נזירות שמשון אין לה התרה כלל והוא ש"ס ערוך והלכה פסוקה וכנז"ל בש"ך (פתחי תשובה שם ס"ק ו)

¹³ ואסורים על נזיר לזמן נזיר עולם. רמב"ם הלכות נזירות פרק ה הלכה א

¹⁴ רמב"ם שם הלכה ג

הלכות הדף היומי

מסכת נויר

צריך¹⁵ שיהיה בין תחלת אכילה עד סופה כשיעור אכילת שלש ביצים או פחות אבל אם יש מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה יותר מכשיעור אכילת שלש ביצים אין מצטרפות.

וכבר התבאר במסכת פסחים דף מד. שהאוכל כשעורה¹⁶ או כחרדל מאחד מכל מאכלות האסורים ושהה מעט וחוזר ואכל כחרדל, וכן עד שהשלים כזית בין בשוגג בין במזיד אם שהה מתחלה ועד סוף כדי אכילת שלש ביצים, יצטרף הכל והרי הוא חייב כרת או מלקות או קרבן כמו שאכל כזית בבת אחת, ואם שהה יתר מזה מתחלה ועד סוף אף על פי שלא שהה ביניהן אלא אבל כחרדל אחר כחרדל הואיל ולא השלים כזית אלא ביתר מכדי אכילת פרס אינן מצטרפין ופטור. והלכה למשה מסיני הוא שכל ששהה באכילת כזית יותר משהיית אכילת פרס בצמצום אינו חייב באכילה זו¹⁷.

לפיכך לכו"ע¹⁸ איסור כזית שהתערב בפחות משלוש ביצים שהוא לערך ט' כזיתים¹⁹ כגון חלב כזית כשיעור שלש ביצים גריסים או שהיה כזית בכל שלוש ביצים מן התערובת, אם אבל מן הגריסין האלו כשלש ביצים הואיל ויש בהן כזית מן החלב לוקה שהרי טעם האיסור וממשו קיים, אבל פחות משלש ביצים וכן אם לא היה בתערובת כזית בכל שלש ביצים יתבאר להלן.

וכל זה במין בשאינו מינו אך איסור מין במינו בין ביבש בין בלח שהתערב בהיתר אפילו יש בו כזית בג' ביצים בטל ברוב.

איסור יבש שהתערב מין בשאינו מינו י"א²⁰ שבטל ברוב מדאורייתא אפילו אם יש כזית בכדי אכילת פרס וי"א שאינו בטל מן התורה²¹.

ג. ואין חייב עד שיאכל מן הענבים כזית

היוצא מן הגפן כיצד²², נזיר שאכל כזית מן הפרי שהוא ענבים לחים או יבשים או בוסר, או שאכל כזית מפסולת הפרי שהיא הזגין והם הקליפה החיצונה, או התרצנים והם הזגין הפנימין שזורעים אותן הרי זה לוקה.

דף לד:

¹⁵ רדב"ז שם, ולח"מ שם

¹⁶ רמב"ם מאכ"א יד ח

¹⁷ שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תמב סעיף א

¹⁸ רמב"ם מאכ"א טו ג

¹⁹ כרתי קט ס"ק ח

²⁰ עיין פמ"ג שפ"ד קד ס"ק ט ופר"ח שם ס"ק י וש"ך קט ס"ק י ופר"ח שם ס"ק ח ועיי"ש שדעת תוס' דמדאורייתא

בעינן ס' במין בשאינו מינו

²¹ כרתי קט ס"ק ח וקיא ס"ק ט

²² רמב"ם שם הלכה ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת נזיר

ד. עד שישתה רביעית יין

וכן אם שתה רביעית²³ יין²⁴ או אכל כזית²⁵ מייין קרוש שהוא הפרי, או שתה רביעית חומץ שהוא פסולת הפרי, הרי זה לוקה. וכן אם שתה רביעית מתערובת יין וחומץ לוקה, ואינו חייב אלא אם ראויים לשתייה, אבל אם לאו אע"ג שאסור בהם מ"מ אינו לוקה, כדין כל איסורי אכילה שאינם ראויים²⁶.

²³ רמב"ם שם ולענין השיעור, דעת המנחת חינוך שם אות טז דכל דבר שתיה כגון יין וחומץ השיעור ברביעית כמו שמבואר בנזיר לח ע"ב, וברמב"ם כאן ובפ"ד ממאכלות אסורות. וביין קרוש או שאר דברים שהם דבר אכילה כגון ענבים וכו' הם בכזית ככל איסורי תורה. ועיין שו"ת חו"י סי' קצב וז"ל, ורביעי' יין לנזיר תמה שלא זכר שהוא הל"מ בספרו הפלאה נזירות פ"ה. אדרבה בזה לא מצינו בש"ס מאן דפליג ואפשר דס"ל לרמב"ם דג"כ פליג ר"ע ע"ז וכמ"ש התוס' ופסק בר"ע מחבירו וס"ל דיליף לה מאיזה לימוד מקרא כך נ"ל דעתו בחיבורו הגדול וחזר בו ממה שכתב וחשבו להל"מ בהקדמת פירושו למשניות כי ידוע שפ"י המשניות חזרו בילדותו וכה"ג מצינו בכמה דוכתי שפסק בספרו נגד מ"ש בפ"י המשנה ורובם הרגיש בהם בתו"מ"ט ועיין ל"ת רו שדעת רש"י ותוס' ששיעורי נזיר כולם בכזית וגם במשקה

²⁴ עיין צפנת פענח כאן ה"א שהביא מירושלמי שכוס של יין מזוג במים חייב ואינו משום שטעם כעיקר שא"כ היה חייב רק אם היה שיעור יין אלא שיין מזוג גם המים נחשבים יין וברביעית משניהם יחד חייב שגם המים מצטרפים לשיעור ועפ"ז מבואר למה יש לאו מיוחד ביין אע"ג שלכאורה יין בכלל ענבים כיון שיוצא מהענבים, שביין מזוג שאין המים יוצאים מן הענבים לא היה חייב אלא"כ היה רביעית יין להכי יש לאו מיוחד ביין לומר שיין מזוג חייב על רביעית ממנו כנ"ל כיון שיש עליו שם יין אע"ג שאינו כולו יוצא מן הענבים (אמנם אפשר שיש לאו מיוחד ביין לענין לחייב עליו מלקות בפני עצמו שיהיה חייב שתים בשתה יין ואכל ענבים וכדלקמן ל"ת רו) אמנם עיין במאירי נזיר דף לח ע"א וז"ל "זה שביארנו שאין היתר מצטרף לאיסור אף בנזיר לא סוף דבר באיסורי אכילה שבו אלא אף ברביעית יין שלו אם נטל פחות מרביעית יין והשלימו במזיגת מים לרביעית אינו לוקה" וצ"ע ובספרי במדבר פ' כג אמרו והרי יין הוא שכר ושכר הוא יין אלא שדברה תורה שתי לשונות, ר"א הקפד אומר יין זה מזוג שכר זה חי מדכתב הסך נסך שכר לה' חי אתה מנסך ואי אתה מנסך מזוג;

²⁵ והנה פחות משיעור בודאי יש איסור תורה, ואין לוקין כמו כל איסורים. וגם בודאי אינו חייב על שלא כדרך אכילתו, כיון דכתיב אכילה, כמו כל האיסורים, ואף גיד הנשה אף דהתורה אסרה עץ בעלמא, מ"מ אין חייב אם עירב דבר מר וכו' הכא נמי, עיין באחרונים. וגם לענין הנאת גרונו ושאר דברים הנהוג בדבר אכילה הכי נמי כאן דהוי איסורי אכילה (מנחת חינוך שם אות טז ועיין פרטי איסורי אכילה בערוך השולחן יו"ד סי' פה ואכמ"ל)

²⁶ מנחת חינוך שפח אות טז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

י"א²⁷ ששיעור שתית המשקים באיסורי נוזר הוא ברביעית. וי"א²⁸ ששיעורו הוא בכזית. ולפיכך לענין צירוף השיעורים י"א²⁹ שדווקא אוכלין מצטרפין לאוכלים, דהיינו זג ענבים חרצן ויין קרוש מצטרפים כיון ששיעורם שווה שכולם בכזית, אבל המשקין אינם מצטרפים לאוכלין אלא מצטרפים להדדי, ולכך אין חצי רביעית יין מצטרף לחצי

²⁷ כך היא דעת הרמב"ם בפ"ה דנזירות ה"ב דס"ל שבכל מקום שיש לאו נפרד על השתיה כמו בנזיר שיש לאו מיוחד ליין וחומץ שיעורו ברביעית ושיעור אוכלים בכזית ובמקום שישניהם נכללים בלאו אחד כגון דם שיעור אוכלים ומשקים בכזית (שו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' רנג ד"ה והנראה לפענ"ד

²⁸ דעת תוס' בנזיר לח ע"ב ד"ה ואינו ועיין במהר"ם שיק דס"ל לתוס' שכיון שהוקשו כל איסורי נוזר אהדדי הוי כאילו כתיב אכילה בכלהו ולהכי שיעור כולם גם המשקין בכזית ועיין בחידושי הגר"ז נוזר לד ע"ב במשנה שם שכתב כעין זה

²⁹ כ"כ שם בדעת הרמב"ם ועיין מנחת חינוך שפסח אות יח שכתב כן בדעת הרמב"ם וז"ל "ועיין ברמב"ם ה"ג שכתב כיצד הרי שצירף ענבים לחים עם יבשים או עם בוסר וחרצן זוג ואכל מן התערובת כזית לוקה וכו', וכן אם שתה רביעית תערובת יין וחומץ לוקה. על כל פנים כתב הצירוף דאכילה לחוד וצירוף המשקים לחוד, אבל האוכל ושותה אינו מצטרף אף כקל שבשניהם, כמו שמבואר ביומא פרק יום הכפורים ע"ג ע"ב וברמב"ם פ"ב משביתת עשור ה"א, דהאוכל והשותה אינו מצטרף, אף דשם פ' ע"ב מסקינן מחמת יתובי דעתא, מ"מ לפי מאי דקיימא לן כר' יהושע במעילה י"ז ע"א, וכן פסק הרמב"ם בפ"ד מטומאת אוכלין ה"א, דטומאתן שוה ואין שיעורן שוה אין מצטרף אפילו כקל שבשניהם, הכא נמי אין השיעור שוה שמשקה ברביעית ואוכל בכזית, א"כ אין האוכל מצטרף אפילו להשלים רביעית. וכן משמע מתוס' נוזר לד ע"א במשנה ד"ה וכל וכו' וז"ל, כגון ענבים לחים ויבשים חרצנים וזנים שאם יאכל כזית מכולם לוקה משום דכתיב מכל אשר יעשה וכו'. כתבו ג"כ דוקא עניני מאכל, וחושבים הארבעה לאוין של מאכלי נוזר כמו הרמב"ם. (אך ראיתי ברש"י שם ל"ד ע"א שכתב וכל היוצא וכו' כגון חרצן ויין וחומץ מצטרפין זה עם זה לכזית. ולכאורה צ"ע היאך מצטרף לחמור והיאך משקה דקל בשיעורו מצטרף להחמיר בכזית, דזה אינו לשום מאן דאמר, דאף מאן דפליג סבירא ליה דהחמור מצטרף לקל, אבל הקל לחמור להחמיר בודאי אין מצטרף, וא"כ היאך פירש רש"י דיון מצטרף לכזית. אך ע"ש ל"ה ע"ב בסוגיא, דהתנא קמא כאן דסובר ואינו חייב עד שיאכל הענבים כזית סובר ג"כ דעל השתיה חייב בכזית כמשנה אחרונה, וכן פירש הר"ע מברטנורא (פ"ו מ"א ד"ה אינו חייב), ועי"ש בתוס' (ד"ה ואינו חייב) ותוספות יום טוב (שם ד"ה עד שיאכל), א"כ כיון דשתיה ג"כ בכזית הוי ליה שיעורו שוה ומצטרף. אך לפסק הלכה דיש חילוק בין אכילה ושתיה, אין מצטרפין אפילו לקל, על כן כתב הרמב"ם רק מאכל לחוד ושתיה לחוד ועיין חידושי הגר"ז נוזר לד ע"א במשנה שם). ולאויין אלו הם ככל איסורי מאכלות לכל הדינים כמו שמבואר ברמב"ם פ"ד ממאכלות אסורות"

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

זית ענבים אלא רק לחומץ ושיכר. וי"א³⁰ שגם במשקים שיעורם לחייב הוא בכזית ולפיכך מצטרפים משקין ואוכלין זה לזה להשלים השיעור לחייב³¹.

ואינו אלא אם אכלם בתוך כדי אכילת פרס, דהיינו שמתחילת אכילת השיעור עד סופה לא שהה כדי אכילת פרס³² אבל אם שהה יותר אינו לוקה וכן ה"ה במשקין וי"א³³ ששיעור המשקין הוא כדי שתיית רביעית³⁴.

ה. אפי' שרה פיתו ביין ויש בה כדי לצרף כזית חייב

וכן אם³⁵ שרה פתו ביין והיה הרביעית יין בכדי פרס מן הפת ואכל כדי פרס שנמצא שאכל רביעית יין הרי זה לוקה³⁶, ועל זה וכיוצא בו נאמר בתורה (במדבר ו פסוק ג) וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתָּהּ, לאסור דבר שנתערב בו היין, וטעמו כטעם היין והוא שיהיה טעמו וממשו כשאר איסורי מאכלות. ולהלן דף לה יבואר עוד.

³⁰ דעת רש"י ותוס' בנזיר לח ע"ב ד"ה ואינו וכן דעת המאירי שם לח ע"ב וכן הוא בתוספתא דנזיר פ"ד וכן הוא בר"ב ריש פ' ג' מינים שם שרק למשנה ראשונה שיעור משקים ברביעית אבל למשנה אחרונה אין שיעורו ברביעית אלא שיעור משקין בכזית ודעת הרמב"ם שמכיון שלא הוזכרה במשנה דעת משנה אחרונה וכן בש"ס לא הוזכר לגירסת הרמב"ם שם א"ב ע"ב דלא ס"ל הכי (ערוה"ש שם סעי' יב) ועיין שו"ת חתם סופר או"ח סימן קכז וז"ל "והנה בתוספתא דנזיר דמיייתי ליה התוספות פרק קמא דסוכה דף ו' ע"א (ד"ה גפן) כיצד הוא עושה מביא כוס מלא יין ומביא זית איגורי ונותן לתוכו ושופע אם שתה כיוצא בו חייב עכ"ל, ליכא לאקשווי הא היין היוצא ע"י זית אם יקרש יהיה רק שלישי זית, י"ל כך גזרה התורה בהך שיעורא דנזיר ביין חייב כזית שהוא שלישי זית וחרצנים וזגים צריך זית קפוי ממש וכו' גם רש"י בחולין פרק כל הבשר ק"ח ע"ב חצי זית חלב מביא כוס מלא משקין ומביא זית ונותן לתוכו והוא דנפיק הוה כזית נמי א"ש, אע"ג דאי קריש ליה הוה רק שלישי זית, מ"מ כך גזירת הכתוב להיות חלב כשיעור גדי ואי נמי אכיל חצי זית חלב וחצי זית בשר מצטרפים, אע"ג דלא שוו בשיעוריהן מ"מ מה בכך אי תאמר החלב לכשיקרש לא יהיה אלא שלישי מחצי זית והכי נמי חצי זית בשר לכשימחה יהיה ג' חצאי זיתים"

³¹ ערוה"ש שם סי' יג סעי' ח

³² לדעת הרמב"ם הוא שיעור הזמן הדרש לאכול שיעור של ג' ביצים ודעת התוס' והטור שהוא כשיעור ד' ביצים ובשל תורה הלך אחר המחמיר עיין או"ח תרי"ב ובמ"ב שם

³³ כן דעת הרמב"ם וחלקו עליו הפוסקים וכמבואר בערוה"ש י"ד סי' פה סעי' לד ובשו"ע ונו"ב או"ח סי' תריב שם סעי' ט

³⁵ רמב"ם שם הלכה ה

³⁶ רבינו ז"ל אוזיל לטעמיה בפמ"ו מהל' מ"א דטעם כעיקר כשאין בו כדי אכילת פרס הוי דרבנן וזו היא מחלוקת בין רש"י ור"ת ז"ל דלר"ת ז"ל טעם כעיקר הוי דאורייתא ולוקין עליו כל זמן שאין בו ששים ונתן בו טעם. והגם כי הטור ז"ל כתב בשמו ביו"ד בסימן צ"ח דאסור מן התורה עד ששים אלא שאין לוקין עליו תימה עליו כי התוס' והרא"ש ז"ל כתבו בשם ר"ת ז"ל דלוקין. איברא דהרא"ש כתב בשם רבינו חיים ז"ל דטעם כעיקר דאורייתא ומ"מ אם אין בו כדי אכילת פרס אין לוקין וזו הוא דעת הר"א ז"ל בהשגות ובעל ההל' ולזה הסכים הרשב"א ז"ל אבל דעת ר"ת ז"ל אינו כן. לח"מ שם

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

**ו. וחייב על היין בפני עצמו ועל הענבים בפני עצמו ועל
החרצנים בפני עצמו ועל הזגים בפני עצמו ... היוצא מן
הגפן אין גפן עצמו ... חומץ**

וכמו שהתבאר אם³⁷ שתה רביעית יין, או אכל כזית מיין קרוש שהוא הפרי,
או שתה רביעית חומץ, שהוא פסולת הפרי הרי זה לוקה, אבל העלין
והלולבים ומי גפנים והסמדר הרי אלו מותרין לנזיר, שאינן לא פרי ולא
פסולת פרי אלא מן העץ הן נחשבין.

נזיר שאכל כזית ענבים וכזית חרצן וכזית זג וכזית צמוקים ושתה רביעית
יין ואפילו סחט אשכול ושתה ממנו רביעית³⁸ הרי זה לוקה חמש מלקיות³⁹,
שכל אחד מהן בלאו אחד הוא ולהלן דף לח יבואר בעזה"ת אם לוקה מלקות
ששית משום לא יחל דברו שהוא שוה בכל הנדרים, וכן יבואר בעזה"ת אם
אכל כזית זג או כזית ענבים אם לוקה שתיים אחת משום זג או משום ענבים
ואחת משום לא יחל דברו.

יין חדש ויין ישן אינו לוקה שתיים אע"ג שטעמם שונה כיון ששם אחד הם⁴⁰.

נזיר ששתה רביעית יין ורביעית חומץ אינו לוקה⁴¹ אלא אחת⁴², שאינו חייב על היין
בפני עצמו ועל החומץ בפני עצמו, שאין כתוב יין לא ישתה וחומץ לא ישתה, אלא

³⁷ רמב"ם שם הלכה ב ח

³⁸ והיינו משום ענבים כיון שיש בו טעם ענבים ולא משום יין ערוה"ש סי' יד סעי' ט

³⁹ זה שנאמר בתורה באיסורי נזיר ענבים לחים ויבשים מיותר הוא שהרי שניהם היו בכלל ענבים הא לא בא
אלא שאם אכל שניהם יהא חייב על זה בעצמו ועל זה בעצמו אף על פי שטעם אחד הוא הואיל והם שני שמות
מכאן אתה למד לכל איסורי נזיר אף על פי שהם שוים בטעם אחד ומיין אחד הואיל והם שני שמות לוקה שתיים
אפילו באכילה אחת ובהתראה אחת כל שאכל כזית מכל אחד מהם והותרה מכלם ונמצא שאם אכל ענבים
וחרצן וזג וצמוקים ושתה רביעית יין אפילו חדש שטעמו וטעם הענבים אחד לוקה חמש מלקיות אף בהתראה
אחת שהרי בכל אחד מהם לאו אחד בפני עצמו הואיל וחלקן הכתוב בלחים ויבשים אף כל המפורשים שבהם
נתחלקו זה בעצמו וזה בעצמו ללאו מיוחד לכל אחד ולוקה עוד מלקות ששי משום לא יחל ששוה בכל נדר
אבל אינו לוקה עליהם לאו שביעי מדין מכל אשר יעשה מגפן היין שלא שובכלות הוא ואין לוקין עליו (מאירי
נזיר לח ע"ב)

⁴⁰ ערוה"ש שם סי' יד סעי' ב

⁴¹ וברמב"ם שם (ה"ג) כתב "כל איסורי גפן מצטרפין זה עם זה וכו' וכן אם שתה רביעית תערובת יין וחומץ
לוקה", וצ"ע הא יין וחומץ שיטת הרמב"ם דהוי לאו אחד ולמה צריך לצירוף: (הגר"י נזיר דף לה ע"א)

⁴² כי שורש איסורו לא יסתלק ממנו בהפסדו (וכ"כ ברבינו בחיי במדבר פ"ו פס"ג והחומץ בכלל יין הוא לפי
שמתחלה היה יין ואסורו לא הופקע בחמוצו) וכיו שאין כתוב מיין ועד חומץ לא ישתה כדכתיב מחרצנים ועד
זג לא יאכל לפיכך חייב על חרצן בפני עצמו ועל זג בפני עצמו דחשיב ב' שמות משא"כ הכא דחומץ יין וחומץ
שכר שם אחד הוא כפול משום הכי אין כאן ב' לאוין ואע"ג שהם שני שמות כתב רבנו שאילו נכתב יין וחומץ

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

כך חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה, כלומר לא ישתה יין ולא דבר שנתערב בו היין⁴³, והוא השכר ואפילו החמיצו⁴⁴ והואיל ולא כפל אלא החומץ, שהוא שם אחד אינו לוקה על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו⁴⁵. וי"א⁴⁶ שלוקה שנים אם שתה רביעית יין ורביעית חומץ, אבל שתה רביעית חומץ יין ורביעית שכר אינו לוקה אלא אחת.

היה לוקה שנים אלא מדשתיק רחמנא מיין נלמד מק"ו מחומץ אלא דנכפל חומץ יין וחומץ שכר דהיינו חומץ יין וחומץ של תערובת יין והרי הנך ב' מיני חומץ הם שם אחד (מרכבת המשנה פ"ה ה"ט)
⁴³ ועיין קהילות יעקב נוזר סי' ח שהקשה שכאן משמע שאיסור היין הוא ממה שנאמר חומץ יין דהיינו שנאסר יין ואפילו מה שהחמיץ ממנו ובספר המצוות כאן כתב "היא שהזהיר הנזיר משתות החמר והיינות שבשורש עירובם מי הענבים. והוא אמרו (נשא ו) וכל משרת ענבים לא ישתה" משמע שהאיסור משום שהוא משרת ענבים דהיינו כל הנעשה מענבים ואף יין בכלל ועיי"ש ששכת לבאר לא היה לוקה על היין משום ענבים עצמם כיון שהוא יוצא מענבים ויש לו שם בפני עצמו ואע"ג שנקרא פרי עכ"פ אינו נקרא ענבים אלא היוצא והוא לאו בפני עצמו

⁴⁴ עיין בהינדק שסח שפירש ששכר הוא "כל מיני שכר שעיקר עירובו יהיה יין שהוא מיחל הענבים, דאילו מיחל שאר פירות אף על פי שנקרא שכר לא נאסר על הנזיר אלא בתערובת היוצא מן הגפן, ועל זה נאמר (במדבר ו', ג') מיין ושכר יזיר וגו' וכל משרת ענבים לא ישתה, כלומר שכל תערובת שיש בו ענבים בכלל האיסור. והפליג במניעה ואמר שאפילו נתחמץ היין, או השכר שנתערב היין עמו, אסור לשתותו, ועל זה אמר הכתוב חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה. ואין אלו שני לאוין, כלומר לאו ביין ולאו אחר בחומץ, שהרי לא אמר יין לא ישתה וחומץ יין לא ישתה. ולמדנו מעתה כי השותה היין והחומץ אינו לוקה אלא על אחת". אמנם עיין בתרגום אונקלוס בפ"ו פס' ג שפי' מחמר חדת ועתיק יזר חל דחמר חדת וחל דחמר עתיק לא ישתה וכתב רש"י שם מחמר חדת ועתיק שהיין משכר כשהוא ישן: ובאבן עזרא שם על דעת המעתיקים ששכר גדול מהתירוש ואחרים אמרו שכר ממש כל דבר שישתכר האדם ממנו: והיינו כמש"כ רבינו בחיי שם יין הוא הישן, שכר הוא התירוש, ואחרים אמרו כי היין הוא היין החדש ושכר הוא היין הישן שהוא משכר, כאשר כן תרגם אונקלוס מחמר חדת ועתיק,

⁴⁵ רמב"ם שם ה"ט

⁴⁶ השגת הראב"ד שם וז"ל שם "נזיר ששתה רביעית יין ורביעית חומץ א"א זה אינו מחוור והלא שני שמות הם ולמדו לכל איסורי נזיר מלחים ויבשים מה הללו שהן מין אחד והן שני שמות והייבין על זה בעצמו ועל זה בעצמו אף כל וכו' ויין וחומץ שני שמות ושני מינים הם כדאיתא בבבא בתרא אבל חומץ יין וחומץ שכר מין אחד ושם אחד הן תרווייהו חלא מיקרו והכי איתא בע"ז" ובלחם משנה יישב דעת הרמב"ם דכוונת הגמ' לחייב לחים ויבשים שאע"ג שלא תאמר שרק דברים שיש להם טעמים משונים זה מזה כיון חדש ויין ישן הייבים אבל יין חדש וענבים טעמים שווה לא יהיה חייב שנים קמ"ל דכל מה שנוכר בכתוב אפילו טעמו שווה חייב אבל דבר שלא הוזכר בכתוב בשני דברים חלוקים אלא במלה אחת אע"פ שיהיו עניינים חלוקים אין חייב עליהם שניים

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>